

Protokół

23. posiedzenia, I. sesyi, IX. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 21. października 1908.

Początek o godzinie 10 minut 30 przed południem.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. Stanisław hr. Badeni.

Sekretarze: Mieczysław Urbański, Stanisław Henryk hr. Badeni, Jan Wasung, Zacharyasz Skwarko.

Obecnych posłów 139.

Ze strony Rządu: e. k. Wiceprezydent Namiestnictwa Włodzimierz hr. Łoś.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów i otwiera posiedzenie.

Marszałek oznajmia, iż protokół 21. posiedzenia uważa za przyjęty, gdyż nie wniesiono przeciw niemu żadnych zarzutów, protokół 22. posiedzenia złożony jest w biurze sejmowem do przejrzenia.

Sekretarz p. St. Henryk hr. Badeni odczytuje spis petycyj wniesionych po dzień 21. października 1908 roku, które przydzielono następującym komisjom, a mianowicie:

Wydziałowi krajowemu: L. s. 2337 do 2742, 2744, 2745.

Komisji szkolnej: L. s. 2743, 2756.

Komisji petycyjnej: 2747, 2748.

Komisji prawniczej: L. s. 2751.

Komisji gosp. kraj.: L. s. 2750.

Komisji drogowej: L. s. 2746, 2749, 2752.

Marszałek wzywa sekretarzy do odczytania złożonych wniosków i interpelacyj:

Sekretarze p. p. St. H. hr. Badeni, a następnie Skwarko odczytują zgłoszone wnioski i interpelacje, które opiewają:

W n i o s e k

p. Juliana Brunickiego i tow. w sprawie przemiany przystanku osobowego Martynów na stację osobowo-towarową.

Wysoki Sejmie!

Na linii kolei państwowej Lwów-Stanisławów, tuż przy skrzyżowaniu się linii kolejowej z gościńcem z Wojniłowa do Bursztyna wiodącym, między stacyami Bukaczowce i Bursztyn leży przystanek osobowy Martynów.

Jest to punkt nader ważny dla ludności powiatu sądowego wojniłowskiego, wskazany na utworzenie stacyi towarowej

odpowiednio urządzonej; cały ruch handlowy miasteczka Wojniłów i licznych gmin i obszarów dworskich tego okręgu zmuszony jest obecnie mijając Martynów, kilkanaście km. dalej dojeżdżać do stacyi Bursztyn lub Bukaczowce. Obecnie w Martynowie niema nawet poczekalni zamkniętej i podróźni narażają się na niewygodę i zimno.

Ażeby zapobiedz licznym a dotkliwym stratom i niewygodom ludności powiatu sądowego wojniłowskiego:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wzywa się c. k. Rząd, by jak najprędzej przystanek osobowy Martynów przestoczyl na stacyę osobowo-towarową.

Wnioskodawca:

Julian Brunicki w. r.

Stadnicki, Głębocki, Czartoryski, Trzeciński, Wodzicki, Obertyński, Sozański, Paygert, A. Lubomirski, Garapich, A. Theodorowicz, L. Cieński, Schnell, Laskowski, Krzeczunowicz, E. Mycielski.

I n t e r p e l a c y a

posła Jana Bisa i tow. do p. Komisarza rządowego w sprawie nadużycia władzy przez c. k. starostę w Nisku.

Gmina Bojanów leży pomiędzy borami z których wychodzi zwierzyna leśna i niszczy w straszliwy sposób ziemiopłody sąsiednich gospodarzy.

Gmina nie mogła sobie dać rady, postanowiła wszystkimi siłami starać się o to, ażeby prawo polowania w gminie wydzierżawił włościanin, któryby ploszył zwierzynę leśną.

To też 5. czerwca 1908 Jakób Małkowicz i Władysław Kumorowski, właściciele dóbr Bojanowa, stanęli do licytacji, która się odbyła w c. k. Starostwie.

Jakób Małkowicz jako najwięcej ofiarujący bo 60 koron 36 hal., przy prawie polowania się utrzymał.

Jednakowoż właściciel dóbr z Bojanowa Władysław Kumorowski używa wszelkich sposobów, by chłop nie dostał polowania, umiał więc trafić do starostwa w Nisku i spowodować, iż Starosta pod błahym pozorem opierając się na §. 15 l. d, nie zatwierdził licytacji.

Przeciw Małkowiczowi wytoczono śledztwo o zbrodnię gwałtu publicznego, rzekomo popełnionego przez napisanie listu z przezwiskiem Władysława Kumorowskiego c. k. sąd w Nisku i Starostwo przeciągają sprawę i stoją na usługi Kumorowskiemu byle tylko Małkowicza nie dopuścić do wykonania prawa polowania.

Wobec tego zapytujemy, co zamierza uczynić c. k. Komisarz rządowy aby położyć kres tym nadużyciom, polecającym na rozmyślnem przeciąganiu sprawy, Jakóba Małkowicza wprowadzić w używanie prawa polowania, które nabył w drodze publicznej licytacji jako najwięcej ofiarujący?

Interpelant:

Bis w. r.

Bojko, Krężel, Styła, Szwed, Ptak, Myjak, Jedynak, Witos, Cieluch, Stefczyk, Jampolski, Długosz, Cipser, Wasung.

I n t e r p e l a c y a

posła T. Starucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie nadużyć c. k. Starostwa w Kamionce strumiłowej przez umyślne zatrzymanie decyzji Ministerstwa, na mocy której uwolniono kandydata IV. roku seminarium Demka Sajkiewicza w Stanisławowie od służby wojskowej.

Demko Sajkiewicz, kandydat IV. roku seminarium nauczycielskiego w Stanisławowie wniósł do c. k. Ministerstwa prośbę o uwolnienie go na jeden rok od służby wojskowej w celu ukończenia studiów nauczycielskich.

C. k. Ministerstwo przychyliło się do prośby Demka Sajkiewicza, uwolniło go na rok od wojska i tę decyzję przysłało jeszcze w miesiącu lipcu 1908 do c. k. Sta-

rostwa w Kamionce strumiłowej, aby uwiadomiło interesowanego o rezultacie jego prośby, ale c. k. Starostwo przytrzymało tę decyzję Ministerstwa i po dziś dzień nie doręczyło patentowi Demkowi Sajkiewiczowi — skutkiem czego ten poniósł ogromne szkody, bo go powołano do służby wojskowej i łatwo może stracić rok nauki.

Przeto podpisani zapytują c. k. Rząd: czy jest skłonny bezzwłocznie spowodować doręczenie decyzji Ministerstwu Demkowi Sajkiewiczowi?

Czy jest skłonny pociągnąć c. k. Starostwo w Kamionce strumiłowej za to nadużycie do surowej odpowiedzialności?

Interpelant:

T. Staruch w. r.

Kiweluk, Korol, Winniczuk, Dumka, Kry-sowaty, Sodomora, Dudykiewicz, Hancza-kowski, Tracz, Makuch, A. Staruch, Oleśnicki, Kurowiec, Lewicki, Myroniuk-Zaja-czuk.

Marszałek oznajmia, że odczytany wniosek umieści na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń; interpelacye zaś odstąpi p. Komisarzowi rządowemu.

Izba przystępuje do porządku dzien-nego, którego punktem pierwszym jest:

Pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycyi gminy m. Jasła o dozwole nie na pobór opłaty gminnej od czynszów najmu.

Sprawozdawca p. Wereszczyński wnosi o przekazanie tego przedłożenia komisji gminnej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Pierwsze czytanie wniosku p. Długosza i tow. w sprawie zawarcia kontraktu z kra-jowym Związkiem producentów ropy co do dzierżawy publicznych zbiorników dla maga-zynowania ropy.

Przemawia p. Długosz uzasadniając swój wniosek, a pod względem formalnym wnosi na odesłanie tego wniosku do komi-syi górniczej.

Izba bez rozprawy uchwała powyższy wniosek.

Następuje:

Sprawozdanie komisji dla reform agrar-nych o sprawozdaniu Wydziału krajowego dotyczącem włości rentowych.

Marszałek oznajmia, że rozprawa ogólna została zamknięta i udziela głosu p. spra-wozdawcy.

Przemawia sprawozdawca p. Witos.

Izba przystępuje do rozprawy szczegó-łowej.

Sprawozdawca czyta:

1) Sejm przyjmuje z uznaniem do wia-domości sprawozdanie Wydziału krajowego o włościach rentowych wraz z sprawozda-niem krajowej komisji dla włości rento-wych.

Izba bez rozprawy uchwała wniosek 1. komisji.

Sprawozdawca czyta:

2) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przydzielił do czynności w biurze kra-jowej komisji dla włości rentowych inżyniera melioracyjnego, biegłego w sprawach parcelacyjnych i komasacyjnych.

Marszałek otwiera rozprawę.

Przemawia członek Wydziału krajowe-go p. Pilat i stawia następującą poprawkę:

zamiast wniosku 2. komisji ma być:

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu aby przydzielił do czynności przy biurze kra-jowej komisji dla włości rentowych po-trzebne siły techniczne dla spraw melora-cyjnych, komasacyjnych i parcelacyjnych.

Izba popiera tę poprawkę p. Pilata.

Przemawia p. Kędzior i stawia poprawkę dodatkową do rezol. 2. dodać słowa:

„i wstawił potrzebny na ten cel kredyt do budżetu krajowego na rok 1910“.

Izba popiera tę poprawkę p. Kędziora.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca i przyjmuje poprawkę p. Piłata i Kędziora.

Izba uchwała poprawkę pp. Piłata i Kędziora w miejsce wniosku 2. komisji

Sprawozdawca czyta :

3. Sejm uważa za konieczne, aby komisja dla włości rentowych :

a) ułatwiała przeprowadzenie potrzebnych melioracyj gruntowych i innych ulepszeń gospodarczych, uabywanie dobrego inwentarza żywego i martwego, jako też zaopatrywanie tworzonych włości rentowych w odpowiednie budynki mieszkalne i gospodarskie;

b) przy tworzeniu gospodarstw rentowych z przeznaczonego na parcelację majątku współdziałała przy dokonywaniu parcelacyjnego podziału przed zawarciem umów z nabywcami, tak, aby mogła wywierać odpowiedni wpływ na rozmiary, położenie i urządzenie mających powstać włości rentowych;

c) o ile możności tworzyła włości rentowe grupami, po kilka gospodarstw w jednej miejscowości.

Przemawia p. Tracz.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba uchwała wniosek 3. komisji.

Sprawozdawca czyta :

4) Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby się postarał o wydanie w obydwu językach krajowych i o rozpowszechnie treściwej a popularnej broszurki o korzyściach, warunkach i sposobie tworzenia włości rentowych.

Izba bez rozprawy uchwała wniosek 4. komisji.

Marszałek odczytuje następującą rezolucję p. Wasunga :

Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, by uwzględniając konieczność szybszego załatwiania podań o pożyczki, wstawił do budżetu krajowego na rok 1910 znaczną kwotę na pomnożenie etatu biura włości rentowych, względnie opłacenie kosztów oszacowania.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca i przyjmuje rezolucję p. Wasunga, którą Izba uchwała.

Marszałek odczytuje rezolucję p. Stojalowskiego tej treści:

Poleca się Wydziałowi krajowemu i komisji włości rentowych, ażeby w myśl wskazówek komisji agrarnej starała się oprzeć swe działanie na powiatowych mężach i ocenicielach powiatowych.

Marszałek otwiera rozprawę nad tą rezolucją.

Przemawia p. St. H. hr. Badeni i wnosi o odesłanie rezolucji p. Stojalowskiego do komisji reform agrarnych.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca i przyjmuje wniosek p. St. H. hr. Badeniego.

Izba uchwała ten formalny wniosek p. St. H. hr. Badeniego, tj. odesłanie powyższej rezolucji p. Stojalowskiego do komisji dla reform agrarnych.

Następuje :

Sprawozdanie komisji kolejowej w sprawie sfinansowania kolei lokalnej z Łodygowic do Buczkowic.

Sprawozdawca p. Federowicz, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

1) Sejm wzywa c. k. Rząd, by w miejsce przyrzeczonej zwłoki w uiszczaniu należności za prowadzenie ruchu na rzecz oprocentowania i umorzenia pożyczki pierwszeństwa na budowę kolei lokalnej Łodygowice-Buczkwice oświadczyli gotowość objęcia gwarancji państwowej na taką pożyczkę, oraz przedstawił Radzie państwa odpowiedni wniosek do ustawy w ciągu roku 1909.

2) Na wypadek zapewnienia pomocy państwa dla budowy kolei lokalnej Łodygowice-Buczkwice w sposób powyższy przez ustawę państwową, Sejm zmienia uchwałę z dnia 1-go października 1907 i nadaje jej następujące brzmienie:

1) Kolej lokalną z Łodygowic do Buczkwic uznaje się ze względu na ogólne interesa kraju za użyteczną i potrzebną.

2) Sejm upoważnia Wydział krajowy do objęcia imieniem kraju akcji pierwszeństwa kolei lokalnej Łodygowice-Buczkwice w sumie nieprzekraczającej kwoty 100.000 koron, słowami sto tysięcy koron, przez wpłatę za nie w pełnej imiennej wysokości z zasobów krajowego funduszu kolejowego, a to pod warunkami:

a) że reszta kapitału budowy tej kolei lokalnej dostarczoną będzie przez uzyskanie zasobów pieniężnych na podstawie przyznać się mającej przez c. k. Rząd gwarancji państwowej na rzecz oprocentowania i umorzenia pożyczki pierwszeństwa po myśli postanowień art. IX. ustawy z 31. grudnia 1894 Dz. ust. p. Nr. 2 z r. 1895, oraz przez objęcie akcji zakładowych przez interesentów miejscowych;

b) że wpłata na akcje pierwszeństwa, które kraj obejmie, nastąpi wtenczas, gdy interesenci uiszczą pełną wpłatę na akcje zakładowe, oraz gdy zrealizowaną zostanie pożyczka pierwszeństwa zaciągnięta na podstawie gwarancji państwowej;

c) że warunki koncesyjne i postanowienia statutu przysłego Towarzystwa

akcyjnego ułożone będą w porozumieniu i przy współdziałaniu Wydziału krajowego;

d) że Wydziałowi krajowemu będzie zapewniony odpowiedni udział w zarządzie Towarzystwa akcyjnego kolei lokalnej Łodygowice-Buczkwice i

e) że budowa tej kolei, jako też dostawy dla niej i t. p. będą rozdane o ile możliwości w porozumieniu z Wydziałem krajowym i o ile możliwości z uwzględnieniem sił i dostawców krajowych, a w szczególności, że budowa kolei rozdana będzie na zasadzie ograniczonego lub publicznego zaproszenia do złożenia oferty.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała oddzielnie oraz bez rozprawy powyższe wnioski 1—2 komisji, które p. sprawozdawca odczytuje.

Następuje:

Sprawozdanie komisji administracyjnej o petycji komitetu wykonawczego wiecu sekretarzy i urzędników kasowych i policyjnych miast objętych ustawą z r. 1896 o unormowanie płac i stosunków służbowych.

Sprawozdawca p. Doliński, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Petycę L. s. 142 i 360 komitetu wykonawczego wiecu sekretarzy i urzędników kasowych i policyjnych miast objętych ustawą z r. 1896 przekazuje się Wydziałowi krajowemu do zbadania i możliwie rychłego załatwienia.

Marszałek otwiera rozprawę nad wnioskiem komisji.

Przemawia p. Skołyszewski i stawia następującą poprawkę: zamiast słów „i możliwie rychłego załatwienia“ umieścić słowa „i zdania sprawy na najbliższej sesji sejmowej“.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca i przyjmuje poprawkę p. Skołyżewskiego.

Izba uchwała wniosek komisji wraz z poprawką p. Skołyżewskiego, przyjętą przez p. sprawozdawcę.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o wniosku p. Skołyżewskiego w sprawie utworzenia dwóch posad instruktorów uprawy łozy koszykarskiej.

Sprawozdawca p. Julian Brunicki, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujący wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Wniosek p. Skołyżewskiego w sprawie utworzenia dwóch posad instruktorów uprawy łozy koszykarskiej przekazuje się Wydziałowi krajowemu do załatwienia.

Marszałek otwiera rozprawę nad tym wnioskiem.

Przemawia p. Skołyżewski i stawia następującą poprawkę: po słowie „załatwienia“ dodać słowa: „i zdania sprawy na najbliższej sesji sejmowej“.

Izba popiera tę poprawkę.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca i przyjmuje poprawkę p. Skołyżewskiego.

Izba uchwała powyższy wniosek komisji wraz z poprawką p. Skołyżewskiego, przyjętą przez p. sprawozdawcę.

Następuje:

Sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o sprawozdaniu Wydziału krajowego w sprawie podniesienia chowu koni.

Sprawozdawca p. W. Czartoryski, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego w przedmiocie podniesienia chowu koni.

2. Sejm wzywa c. k. Rząd do przyznania stałego zasiłku państwowego w kwocie 150.000 K. rocznie na premiowanie klaczy w Galicyi.

3. Sejm upoważnia Wydział krajowy do wstawienia do preliminarza budżetu krajowego na r. 1910 wydatku na premiowanie klaczy pod warunkiem przyznania na ten cel zasiłku państwowego, a to w wysokości odpowiadającej trzeciej części kwoty, przez c. k. Rząd na ten cel przyznanej.

4. Sejm wzywa c. k. Rząd do rozszerzenia kompetencji Komitetu doradczego dla spraw chowu koni przy c. k. Namiestnictwie we Lwowie w tym kierunku, by całe zakupno ogierów rządowych dla Galicyi tak w kraju jak za granicą, jako też przyjmowanie ogierów z Radowiec było oddane w ręce tego Komitetu z głosem stanowczym.

5. Sejm wzywa c. k. Rząd, by kwotę na zakupno ogierów rządowych dla Galicyi przeznaczoną podwyższył w stosunku do kwot w innych krajach na ten cel przeznaczonych.

6. Sejm wzywa c. k. Rząd, by prelimitowaną na rok 1907 w wysokości 50.000 K. kwotę, przeznaczoną na premie dla hodowców za konie u nich dla armii zakupowane odpowiednio podwyższył tak, by wysokość premii za jednego konia wynosiła 200 K. i by ogólna ilość tych premii mogła być powiększoną.

7. Sejm wzywa c. k. Rząd do zniesienia ograniczenia, zawartego w reskryptach c. k. Ministerstwa rolnictwa z 4. lutego 1904 l. 1577 i z 15. marca 1905 l. 6297, a dotyczącego rasy ogierów przeznaczonych do użytku prywatnego hodowców bez wynagrodzenia.

8. Sejm wzywa c. k. Rząd; a) do powiększania stale corocznie w znacznej mierze ilości rządowych ogierów w Galicyi, b) do zwijania w miarę możliwości stacyi ogierów, c) do przeniesienia kategorii ogierów w najem dawanych do kategorii dawanych hodowcom bezpłatnie, d) a natomiast do powiększania znacznego liczby ogierów, oddawanych do użytku bezpłatnego.

9. Sejm wzywa ponownie c. k. Rząd do przyznania następujących udogodnień hodowcom prywatnym, biorącym w najem ogiera rządowego:

a) zwracanie całego czynszu najmu w razie udowodnienia przez hodowcę, że w czasie jednego okresu stanowiącego pokryto najętym ogierem przynajmniej trzydzieści klaczy własnych lub cudzych;

b) obniżenia ceny najmu po dojściu ogiera do wieku powyżej lat dwunastu;

c) obliczania czynszu najmu ogiera nie podług stopy procentowej 6 od ceny kupna ogiera lecz podług stopy 5 od sta od tej ceny;

d) wymiaru należitości stemplowej od kontraktu najmu ogiera nie, jak dotąd od kwoty, za którą dany ogier został kupiony, lecz od kwoty odpowiadającej rocznemu czynszowi najmu ogiera;

e) zniesienia przepisu, wedle którego musi biorący w najem ogiera ręczyć w §. 7. kontraktu najmu za zwrot całej pierwotnej ceny kupna ogiera na wypadek, gdyby z winy najmującego zginął lub okazał się do chowu niezdolnym, zastąpienia natomiast tego przepisu postanowieniem ograniczającym obowiązek poręki do rzeczywistej wartości ogiera w odnośnej chwili.

10. Sejm wzywa c. k. Rząd do ustanowienia komisji superarbitralnej w sprawie udzielania licencji dla ogierów prywatnych.

11. Sejm wzywa c. k. Rząd do podniesienia ceny remont wszystkich kategorii tak, aby najniższa cena wynosiła 800 K.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną.

Przemawia p. Jedynek i stawia następującą poprawkę:

We wniosku 8. komisji punkcie b) zamiast słowa „zwijania“ ma być słowo „rozszerzania“.

Izba popiera poprawkę p. Jedyneka.

Przemawia p. Kiweluk i stawia poprawkę następującą:

„Punkt b) wniosku 8 komisji opuścić“.

Po zamknięciu rozprawy przemawia p. sprawozdawca.

Izba pobiera poprawkę p. Kiweluka.

Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej i uchwała łącznie wnioski 1—7 komisji.

Po odczytaniu wniosku 8 przez p. sprawozdawcę Marszałek odczytuje poprawkę p. Jedyneka, która opiewa:

Zamiast słowa „zwijania“ wstawić słowo „rozszerzania“.

Przemawia p. Jedynek i oznajmia, że cofa swą poprawkę.

Po zamknięciu rozprawy Izba uchwała wniosek 8 komisji z opuszczeniem ustępu b) tego wniosku, następnie uchwała Izba punkt b) wniosku 8. komisji.

Izba uchwała wreszcie łącznie i bez rozprawy wnioski 9—11 komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji drogowej z wniosków posłów Korola i Ptaka o zniesienie myt na drogach i mostach krajowych,

Sprawozdawca p. Doliński, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następującą wniosek komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby w stosownej chwili, kiedy stan finansów krajowych według jego uznania na to zezwoli, przedłożył Sejmowi wniosek o zniesienie myt na drogach i mostach krajowych.

Marszałek otwiera rozprawę nad tym wnioskiem komisji.

Przemawia p. Korol i stawia poprawkę, a mianowicie, aby we wniosku komisji opuścić słowa: „według jego uznania“.

Przemawia p. Bernadzikowski i stawia następującą poprawkę:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przygotował wnioski dotyczące zniesienia myt drogowych i mostowych na drogach krajowych z dniem 1. stycznia 1910 roku. względnie po wygaśnięciu prawa dzierżaw mytniczych i odnośne sprawozdanie przedłożył na najbliższej sesji sejmowej.

Przemawia p. Hupka.

Przemawia p. Ptak.

Izba uchwała zamknięcie rozprawy ogólnej na wniosek sekretarza p. St. H. hr. Badeniego.

Marszałek oznajmia, że do głosu zapisani są pp. Długosz i Męciński.

Przemawia zapisany do głosu p. Długosz.

Przemawia zapisany do głosu p. Męciński.

Przemawia p. sprawozdawca.

Przemawia p. T. Staruch dla sprostowania faktów.

Marszałek wzywa p. T. Starucha, by ograniczył się do sprostowania faktów.

Przemawia p. T. Staruch dla sprostowania faktów.

Marszałek wyjaśnia sposób, w jaki podda pod głosowanie wniosek komisji i poprawki pp. Korola i Bernadzikowskiego.

Marszałek odczytuje poprawkę p. Bernadzikowskiego, która opiewa:

Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przygotował wnioski dotyczące zniesienia myt drogowych i mostowych na drogach krajowych z dniem 1. stycznia 1910 r., względnie po wygaśnięciu prawa dzierżaw mytniczych i odnośne sprawozdanie przedłożył na najbliższej sesji sejmowej.

Izba odrzuca poprawkę p. Bernadzikowskiego, za którą głosowało 42, przeciw 69 posłów, następnie oddzielnie uchwała wniosek komisji bez słów „według jego uznania“, a oddzielnie odrzuca w myśl poprawki p. Korola słowa „według jego uznania“ zawarte we wniosku komisji.

Następuje:

Sprawozdanie komisji sanitarnej o sprawozdaniu Departamentu V-go Wydziału krajowego za czas od 1. grudnia 1906 do 15. maja 1908 i o sprawozdaniu pana Inspektora szpitali krajowych za lata 1907 i 1908.

Sprawozdawca p. Mars, uwolniony na wniosek sekretarza p. Urbańskiego od czytania sprawozdania, odczytuje następujące wnioski komisji:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Przyjmuje się sprawozdanie Departamentu V. i sprawozdanie p. Inspektora szpitali do wiadomości.

2. Wzywa się c. k. Rząd, aby umożliwił krajowi wydatną pomocą finansową budowę zakładu położniczego w Krakowie i poleca się Wydziałowi krajowemu, aby przeprowadził rokowania z c. k. Rządem co do udziału w kosztach, a wynik tych rokowań aby przedstawił wraz z wnioskami Wysokiemu Sejmowi na najbliższej sesji.

3. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby dołożył wszelkich starań w celu doprowadzenia do skutku budowy pawilonu

dla chorych zakaźnych przy szpitalu lwowskim.

4. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby dołożył wszelkich starań w celu przyspieszenia budowy pawilonu dla chorych wenerycznych przy szpitalu w Stryju.

5. Poleca się Wydziałowi krajowemu ustanowienie w łonie Departamentu zawodowej lekarskiej kontroli nad działalnością lekarzy okręgowych.

6. Poleca się Wydziałowi krajowemu przedłożenie na najbliższej sesji wniosków co do kontroli nad używaną odzieżą.

7. Poleca się Wydziałowi krajowemu zbadanie kwestyi poruszonej przez wydział lekarski lwowski, a dotyczącej oddziału obserwacyjnego dla chorych umysłowo w szpitalu lwowskim, w porozumieniu z wydziałem lekarskim i postawienie w tej sprawie wniosków na najbliższej sesji.

8. Poleca się Wydziałowi krajowemu zwołanie ankiety w celu zastanowienia się nad sposobami zaopatrzenia kraju w zdrową wodę.

9. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby na najbliższej sesji sejmowej przedłożył wnioski radykalnej rzeczowej rekonstrukcyi szpitala krakowskiego.

10. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zbadał powody, dla których w służbie krajowej objawia się brak lekarzy.

11. Poleca się Wydziałowi krajowemu, opracowanie i przedłożenie na jednej z najbliższych sesji planu organizacyi niższej służby szpitalnej.

Marzalek otwiera rozprawę ogólną.

Przemawia p. Maryewski i stawia następującą rezolucję:

„Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby zbadał sprawę założenia z funduszów krajowych 2 lecznic ludowych dla gruźliczo słabych i zdał na najbliższej sesji sprawozdanie, tak pod względem kosztów po-

łączonych ze założeniem tych instytucyi, jak i opinii kół zawodowych lekarskich o ich użyteczności“.

Przemawia p. Edward Mycielski i stawia następującą rezolucję:

„Wzywa się Wydział krajowy, aby zmienił §. 96. instrukcyi do ustawy szpitalnej z 28. lipca 1907 Dz. ust. kraj. Nr. 47 w tym kierunku, aby w razie zaszłej śmierci winien był Zarząd szpitala prócz Zwierzchności gminy, sądu i władzy natchmiaszt uwiadomić telegraficznie najbliższego członka rodziny zmarłego“.

Przemawia p. Michałowski.

Przemawia p. Kurowiec i stawia następującą rezolucję:

1. Wzywa się c. k. Rząd, aby jak najszybciej uzupełnił Wydział lekarski lwowski brakującymi klinikami, a w szczególności kliniką psychiatryczną.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu zwołanie ankiety w celu zastanowienia się nad asanacją kraju a w szczególności nad osuszeniem malaryjnych terenów i nad kanalizacją miast i miasteczek.

Przemawia p. Dumka i stawia następującą rezolucję:

Wzywa się c. k. Rząd, ażeby jak najszybciej i z całą energią przystąpił do zwalczania epidemii trachomy (egipskiego zapalenia oczu), grażującej z zastraszającą siłą na Podolu a osobliwie w powiatach tarnopolskim, zbaraskim i skałackim między włościąństwem, a niemniej w miastach tych powiatów między młodzieżą szkolną — a w szczególności:

1. ażeby w te powiaty wysłał większą liczbę lekarzy — specjalistów i przy ich pomocy zarządził rewizję chorych,

2. ażeby w miejscach, gdzie choroba ta w znacznym zakresie i z wielką siłą panuje, pozostawił lekarza stale przynajmniej na kilka miesięcy,

3. zżeby w miastach przeprowadził re-wizyę u młodzieży szkolnej, w warstatach i internatach,

4. ażeby w szpitalach zarządził separowanie chorych na tiachomę i nie wypuszczzał ich aż po zupełnem wyleczeniu,

5. ażeby drukowanymi przepisami w obu krajowych językach, jak również ustnemi pouczeniami po kościołach i szkołach pouczył ogół, jak ma zachowywać się wobec tej epidemicznej choroby.

Przemawia p. Landau.

Przemawia p. Haczczakowski i stawia następującą rezolucyę :

12. Poleca się Wydziałowi krajowemu, ażeby ze względu na stan rzeczy w Zakładzie kulparkowskim, przedstawiony przez inspektora szpitali krajowych w jego sprawozdaniu z marca 1908, załatwił przychylnie wszystkie przedłożone przez niego w tem sprawozdaniu wnioski, zmierzające do usunięcia wadliwości w rzeczonym zakładzie istniejące.

Przemawia p. Trzeciecki.

Przemawia p. Stojalowski.

Przemawia p. Bandrowski.

Izba uchwała bez rozprawy na wniosek p. Vieviena zamknięcie rozprawy ogólnej.

Marszałek oznajmia, że do głosu zapisani są pp. Tracz, Cipser, Myroniuk-Zajczuk, Senyk, Sandulak, Jabłoński, Styła, Tertil, T. Staruch, Skwarko.

Izba uchwała bez rozprawy zamknięcie posiedzenia na wniosek p. Vieviena.

Marszałek wzywa sekretarzy do odczytania złożonych wniosków i interpelacyj.

Sekretarze p. p. Urbański, a następnie Skwarko odczytują zgłoszone wnioski i interpelacje, które opiewają :

W n i o s e k.

podpisani wnoszą :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Wzywa się c. k. Rząd, aby miasto Stryj przeniósł do drugiej klasy dodatku aktywalnego dla urzędników państwowych.

Wnioskodawca :
Fruchtmann.

Sare, Haempel, Doliński, Skarbek, Michałowski, Jul. Brunicki, Jahl, Rittel, Fedorowicz, Leo, Jabłoński, Landau, Kleski, Sala, Maryewski, Bandrowski, Bednarski.

I n t e r p e a c y a

posła Kazimierza Jampolskiego i tow. w sprawie unieważnienia głosów, które padły na p. Maryę Dulębiankę przy wyborze do Sejmu krajowego.

Przy wyborze 6 posłów do Sejmu krajowego z miasta Lwowa dnia 2. marca 1908 padło 511 głosów na p. Maryę Dulębiankę. Głosy te unieważniła główna komisya wyborcza bez podania powodów, nie wiadomo więc, czy unieważnienie to nastąpiło ze względów zasadniczych, dlatego, że głosy te padły na kobietę, czy też dlatego, że kandydatka osobiście nie posiadała warunków obieralności.

Zważywszy, że w sejmowej ordynacyi wyborczej kobiety nigdzie nie są wyłącznie z biernego prawa wyborczego, a czynne prawo wyborcze ordynacya ta wyraźnie im przyznaje, a więc tem samem i bierne prawo posiadają ;

zważywszy, że w analogicznym wypadku przy wyborach do Sejmu krajowego czeskiego kwestyę tę pomyślnie dla kobiet rozstrzygnięto i głosów oddanych na kandydatki kobiety nie unieważniono ;

zważywszy, że i we Lwowie przy wyborze do Rady szkolnej okręgowej wybrano delegatem kobietę, nauczycielkę, a Rada szkolna krajowa wybór ten zatwierdziła,

mimo tego, że w dotyczącej ustawie jest pod tym względem luka;

zważywszy nakoniec, że rozstrzygnięcie tej kwestyi teraz, w chwili ustalenia zasad nowej ordynacji wyborczej do Sejmu, ma zasadnicze znaczenie, ponieważ stwierdzenie tego faktu, że kobiety już w dotychczasowej ordynacji wyborczej posiadają bierne prawo wyborcze, przesądzałoby o tem poniekąd i na przyszłość —

zapytują podpisani J. E. Pana Namieśnika, czy zechce podać powody, dlaczego przy wyborze posłów na Sejm krajowy z miasta Lwowa dnia 2. marca 1908 unieważniono 511 głosów, padłych na p. Dulębiankę?

Lwów, dnia 21. października 1908.

Interpelant
Jampolski.

Dudykiewicz, Hanczakowski, Tracz, Witos, Myroniuk-Zajaczuk, Sandulak, T. Staruch, Bis, Stapiński, Makuch, Dumka, Bernadzikowski, Jedynak, Długosz, Krężel, Styła, Cieluch, Ptak, Kurowiec.

I n t e r p e l a c y a

posła dr. Makucha i tow. do c. k. Rady szkolnej krajowej we Lwowie w sprawie nieudzielania nauki w szkole ludowej w Cetuli pow. Jarosław.

Na mocy uchwały Rady szkolnej okręgowej wytoczono nauczycielowi Włodzimierzowi Doroszowi dyscyplinarne dochodzenie.

Reskryptem z 24. lutego 1908 L. 7566 rozszerzyła c. k. Rada szkolna krajowa śledztwo przeciw temuż nauczycielowi i zasuspendowała go w urzędowaniu na czas śledztwa. W lipcu 1908 ukończono śledztwo i akta odesłała Rada szkolna okręgowa w Jarosławiu c. k. Radzie szkolnej krajowej we Lwowie 27. lipca 1908. Jednak dotąd c. k. Rada szkolna krajowa nie załatwiła definitywnie tej sprawy.

Nadto skutkiem zawieszenia nauczyciela Dorosza w urzędowaniu nie odbywa

się w szkole w Cetule nauka od 1. marca 1908 dotąd, mimo prośby deputacyi gminy Cetula w c. k. starostwie w Jarosławiu.

Przeto podpisani zapytują:

Czy c. k. Rada szkolna krajowa załatwi definitywnie dyscyplinarkę nauczyciela Dorosza i czy zarządzi, aby w szkole w Cetuli bezzwłocznie zaczęto udzielać naukę?

Interpelant:
Makuch.

Lewicki, Skwarko, Kiweluk, Kurowiec, Sodomora, Sandulak, Dumka, T. Staruch, A. Staruch, Winniczuk, Dudykiewicz, Korol, Krysowaty, Hanczakowski, Myroniuk-Zajaczuk.

I n t e r p e l a c y a

posła Skwarki i tow. do Wydziału krajowego i c. k. Rządu w sprawie nieustawowego stanu w zarządzie gminy Truszewice powiatu dobromilskiego.

W gminie Truszewice powiatu dobromilskiego od dwu już lat urzęduje wójt Iwan Fedeczko bezprawnie, bo bez Rady gminnej, której wszyscy członkowie i zastępcy jeszcze w ubiegłym roku zrezygnowali.

Sprawą tą zajmował się już Wydział powiatowy i c. k. Starostwo w Dobromilu i c. k. Namiestnictwo.

Jednakowoż stało się tak, jak już z góry zapowiedział marszałek powiatowy w Dobromilu, a mianowicie, że ze względów politycznych ważniejszym jest dla niego utrzymać dotyczącego wójta przy bezprawnym urzędowaniu, jak dopuścić do ustawowego uporządkowania stosunków gminnych w Truszewicach.

Wskutek wniesionej w tej sprawie interpelacji przez posła Grzegorza Ceglińskiego w parlamencie miały już z końcem r. 1907, odbyć się wybory do Rady gminnej w Truszewicach, jednak dla zbliżających się wyborów do Sejmu krajowego Wydział

powiatowy i c. k. starostwo w Dobromilu miały widocznie swe obliczenie i swój cel, w dalszem zatrzymaniu dotyczącego wójta przy bezprawnem urzędowaniu.

I tak sprawa reprezentacji gminnej w Truszewicach dotąd nie uporządkowana. Wójt Iwan Fedeczko urzęduje dotąd sam bezprawnie, sam samowolnie już od dwu lat układa gminny budżet a Wydział powiatowy i c. k. starostwo w Dobromilu sankcjonują ten bezprawny stan, czem wytworzą z jednej strony demoralizację i dotyczącego wójta i wszystkich innych sąsiednich wójtów, a z drugiej strony niezadowolenie szerokich mas ludności, wytwarzają szkodliwy ferment i podłoże dla wszelkiej agitacji szkodliwej dla powagi i autorytetu władz, a wszystko to składa się na kompromitację galicyjskiej autonomii i galicyjskiej administracji.

Bezprawny stan w reprezentacjach gmin jest co najmniej w dwu trzecich częściach źródłem niezadowolenia ówczesnej wiejskiej ludności i podstawą dla agitacji przeciw autonomicznemu i administracyjnemu władzom.

Wobec tego podpisują zapytani:

Czy znany jest Wysokiemu Rządowi i Wydziałowi krajowemu bezprawny powyższy stan w zarządzie gminy Truszewice i czy raczą go bezzwłocznie usunąć?

Interpelant:
Z. Skwarko.

Lewicki, Makuch, Kurowiec, T. Staruch, A. Staruch, Kiweluk, Dumka, Sandulak, Winniczuk, Dudykiewicz, Krysowaty, Hanezowski, Sodomora, Tracz, Myroniuk-Zajaczuk.

I n t e r p e l a c y a

posła Dra Makucha i tow. do c. k. Rządu w sprawie postępowania postenföhrrera Maryana Tomasa w Obertynie.

Już wniesiono w Wysokim Sejmie interpelację o postępowaniu kierownika obertyńskiej szkoły Wacława Skulskiego zna-

nego kata i demoralizatora szkolnych dzieci.

Wszelkie skargi i żale zanoszone na niego do szkolnych władz pozostały po dziś dzień bez skutku, dzięki plecom za jakie ten „sprężysty“ pedagog się skrywa, szydząc z regulaminu szkolnego, prawa i moralności.

O tem wszystkim wiedzą władze bardzo dobrze.

Dziś uwiadamy po raz trzeci c. k. Radę szkolną krajową o nowym incydencie, którego głównym bohaterem jest znowu Wacław Skulski.

Z 7. na 8. b. m. wybrał się kierownik szkoły Wacław Skulski z dobranem towarzystwem na najoczywistrzą kradzież.

Ofiarą ich operacji miał paść skład drzewa Markusa Szarfa.

O 1. po północy rozpoczęli swoją pracę. Wybrali jedną z najlepszych desek i poczęli uchodzić.

Ale właściciel składu Szarf spał czujnie, a usłyszawszy szmer w składzie, wyjrzał przez okno, czy to nie złodzieje, bo od dłuższego czasu miał szkody. Ku swemu zdziwieniu ujrzał dwu niosących deskę.

Nie namyślając się długo, wyskoczył Szarf z łóżka przez okno i popędził ku złodziejom.

Ci zobaczywszy go, rzucili deskę, a sami w nogę.

Żyd, chcąc złapać przynajmniej jednego poczał biec za „najdłuższym“, i chociaż jak ten zdzierał, przecież zapędził go żyd na obejście Ołeksy Jaworskiego. Tu narobił krzyku, aby ludzie pomogli łapać złodzieja, co znikł gdzieś między budynkami.

Na krzyk zbiegli się Ołeksy Jaworski, jego córki Tekla i Michalina i drugi żyd Mozes Schor. Zaczęli szukać złodzieja

i wytropili go przytulonego do stożka fasoli. Złodziej widząc, że go spostrzeżono, skoczył przez parkan usiłując dalej uciekać. I chociaż sam wysoki jest, przecież parkany były jeszcze wyższe, więc przyparto biedaka w kącie.

Patrzą i oczom nie wierzą: to kierownik szkoły tutejszej, radny miasta Wacław Korab Skulski.

Poszkodowany nie sobie z tego nie robiąc, że to „kierownik”, zaczął go prowadzić z ogrodów na ulicę. Skulski wypraszał się u żyda, dając mu zegarek i przyrzekając pieniądze, ale żyd nie dał się tem zaspokoić i prowadził go dalej na ulicę, gdzie właśnie spotkał ich powracający z nocnej hulanki z płaszczem na ramionach tutejszy postenführer Maryan Tomas.

Zdziwił się organ bezpieczeństwa, widząc żyda w koszuli prowadzącego za rękę kierownika i spytał: „Co to jest?” Żyd odpowiedział: „Złapałem tego złodzieja, a dwóch mi uciekło. Proszę się ubrać i mnie pomódz”.

Na to żandarm zapytał żyda: „Ty znasz tego pana? Żyd odpowiedział: Znam, to jest dyrektor polskiej szkoły; zdaje mi się radny gminny — ale ja go złapałem na złodziejstwie i proszę pana postenführera zająć się tą sprawą”.

Teraz żandarm spytał Skulskiego:

„A pan co na to?”

Skulski odrzekł:

„Czegoś mię się uczeplił ten żyd i nie wiem, czego chce”.

Tej rozmowie przysłuchiwała się stojąca opodal przed swoją bramą córka Jaworskiego Michalina, ta sama, co pomagała łapać złodzieja. Kiedy ją zobaczył żandarm, zrzucił ze siebie płaszcz i krzyknął chwytając ją:

„To jest złodziej!”

Ale poszkodowany zwrócił mu uwagę, że to nie złodziej; przeciwnie ona mu dopomagała schwytać złodzieja.

Uwiadomiony o tem ojciec Michaliny wyszedł z chaty i potwierdził wobec żandarma zeznania Scharfa.

Wówczas żandarm uwolnił Michalinę i Skulskiego odbierając z rąk żyda „corpus delicti” żelazną laskę (własność kierownika szkoły), którą znaleziono na miejscu kradzieży.

Żyd wrócił do domu, a żandarm ze Skulskim do miasta. Po chwili wrócił żandarm do Scharfa, a całując go i żydówkę, pertraktował około 2 godziny na korzyść Skulskiego, obiecując mu ćwiartówkę okocimskiego, piwa za własne pieniądze. Żyd nie zadowolął się tem, wówczas żandarm obiecał mu dać 10 koron odszkodowania, byle tylko nie robił z tego użytku i rozgłosu, ale żyd i na to nie zgodził się. Wtedy żandarm chwycił się sposobu wymuszenia grożąc, że jeżeliby żyd zdradził to wszystko, to on znajdzie na strychu, w handlu zboża i materiału, wyszuka wszystkie karygodne jego uczynki i zrobi doniesienie do Starostwa.

Potem oddalił się żandarm z chaty Scharfa i udał się do Jaworskiego naruszając nocny spokój wyrzutami, dlaczego on tej sprawy nie załatwił. Na to dała żandarmowi dobrą odprawę Tekla, córka Jaworskiego, mówiąc: „Panie postenführer, nie mów pan tak, bo mnie się zdaje, że panu nawet rodzzonego ojca nie wolno bronić, a nie cudzego”.

Żandarm, usłyszawszy gorzką prawdę przypomniał sobie widocznie swoją instrukcję, bo bezzwłocznie wyszedł z chaty.

Oto nagi fakt świadczący wymownie o gospodarstwie w obertyńskiej szkole i żandarmeryi.

Przeto podpisani zapytują c. k. Rząd i c. k. komendę żandarmeryi we Lwowie

czy postępowanie postenführera Tomasa było w duchu jego przepisów i czy promenadowanie z rozpuszczonym płaszczem na ramionach na publicznych miejscach w dzień i w nocy jest zgodne z przepisami?

Dalej zapytują podpisani Radę szkolną krajową, czy nie zna jakiego sposobu, aby położyć ostateczny kres anarchii panującej w obertyńskiej szkole?

Interpelant:
Makuch w. r.

T. Staruch, Skwarko, A. Staruch, Dumka, Kurowiec, Kiweluk, Winniczuk, Sandulak,

Krysowaty, Dudykiewicz, Myroniuk - Zajczuk, Korol, Hanczakowski.

Marszałek oznajmia, że odczytany wniosek umieści na porządku dziennym jednego z najbliższych posiedzeń, interpelacje zaś odstąpi p. Komisarzowi rządowemu względnie Wydziałowi krajowemu.

Marszałek zamyka posiedzenie, naznaczając następne na dzień 22. października 1908 godzinę 10 przed południem i odczytuje porządek dzienny następnego posiedzenia.

Koniec posiedzenia godzina 3 minut 25 po południu.

Marszałek krajowy:

Stanisław Badeni, w. r.

Sekretarze:

Mieczysław Urbański, w. r.
Stanisław Henryk Badeni, w. r.